

CONCEPȚIE DE COMUNICĂRE STRATEGICĂ PRIVIND PROMOVAREA POLITICILOR AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA

Elena MĂRZAC și contribuții de la Cristina LESNIC,
Victoria ROȘA, Sanda SANDU, Olesia SIMION

CONCEPȚIE DE COMUNICARE STRATEGICĂ PRIVIND PROMOVAREA POLITICILOR AGENDEI FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA [1]

Cuprins

Secțiunea 1. Descrierea problemei

Secțiunea 2. Scop și obiective

Secțiunea 3. Publicul țintă al acestui document/instrument

Secțiunea 4. Tematici

Secțiunea 5. Rezultatele dorite/scontate

Secțiunea 6. Audiențe și efect

Secțiunea 7. Campanii de informare și promovare

Acronime

Cuprins

Prezentul document reflectă viziunea privind modul în care comunicarea strategică a Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (în continuare FPS) va contribui la îndeplinirea Programului Național privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027 (în continuare PNA privind FPS).

Concepția se referă la perioada de 5 (cinci) ani de implementare a Programului Național și este în concordanță cu scopul, obiectivele, rezultatele așteptate ale documentului de politici publice și specificul Republicii Moldova. Concepția de comunicare poate fi extinsă/ajustată pentru a asigura sustenabilitatea rezultatelor obținute în cadrul altor documente sectoriale.

De asemenea, aceasta urmează principiile de comunicare strategică enunțate la nivel național urmărind fortificarea culturii de securitate, securității informaționale, prin informare primară, sporirea capacităților de producere și diseminarea a informației, construcția unor module de comunicare sustenabilă.

Secțiunea 1. Descrierea problemei

Tradițional, în Republica Moldova politicile în domeniul securității și apărării naționale au fost formulate din perspectiva potențialelor amenințări convenționale la adresa independenței, suveranității naționale și integrității teritoriale a țării. Politicile de securitate și apărare națională centrate pe stat ca și instituție au reflectat mai puține aspecte ce țin de securitate umană și drepturile fundamentale ale omului, inclusiv drepturile categoriilor subreprezentate sau marginalizate ale societății.

Lipsa abordărilor centrate pe om în sectorul securității și apărării afectează în mod particular femeile. Deși au un rol crucial, femeile sunt frecvent excluse din discuțiile și procesele decizionale privind pacea, securitatea și apărarea. Această excludere ignoră experiențele, perspectivele și soluțiile unice ale femeilor, ducând la politici care nu abordează nevoile lor specifice și nu valorifică potențialul lor de contribuție. Există o subreprezentare continuă a femeilor și a grupurilor marginalizate/subreprezentate în procesele decizionale în Moldova, ceea ce împiedică realizarea unei păci durabile.

Odată cu dezvoltarea relațiilor cu Uniunea Europeană (EU), semnarea Acordului de Asociere și

[1] Elaborat de Cristina LESNIC, co-fondatoare AO Institute for Democracy and Development, Gender & Security Consultant; Elena MĂRZAC, expertă pe subiecte de securitate și StratCom; Victoria ROȘA, expertă asociată, Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare; Sanda SANDU, expertă în securitate și politici de bună guvernare; Oleseș SIMION, Specialistă în comunicare, UN Women Moldova

liberalizarea regimului de vize cu UE, Republica Moldova și-a asumat o serie de angajamente ce vizează respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor săi inclusiv dreptul de a nu fi discriminați pe criteriu de gen.

Astfel, integrarea perspectivei de gen în sectorul de securitate și apărare devine indispensabilă pentru asigurarea principiului nediscriminatoriu și reflectarea atât a viziunii feministe de securitate și apărare, cât și a necesităților specifice de profil.

Lipsa integrării aspectelor de securitate umană în sectorul de securitate și apărare afectează în mod particular femeile, ele reprezentând 52.3% din populația Republicii Moldova cu o speranță de viață, în medie, cu 7.8 ani mai mare decât a bărbaților, conform datelor furnizate de Biroul Național de Statistică pentru anul 2022. Deși deciziile de profil afectează în mod direct femeile, acestea nu sunt parte a discuțiilor și proceselor decizionale privind edificarea păcii, securității și apărării. Lipsa participării femeilor la dezbateri și procesul de luare a deciziilor duce la excluderea din start a viziunii feministe privind securitatea și apărarea națională, ignorarea necesităților de securitate și apărare ale femeilor precum și imposibilitatea de a-și valorifica potențialul profesional, de a avansa în carieră și a contribui la dialog.

Comunicarea publică privind Agenda FPS în timpul implementării Primului Program Național a fost adesea fragmentată și sporadică, lipsind o narațiune coerentă și bine definită. Acest fapt a dus la incoerență privind scopul, activitățile, succesele și valoarea pe care programul le aduce societății și procesului de abilitare a femeilor în Republica Moldova. Agenda FPS este în continuă evoluție, presupune planificare și executare sincronizată a activităților în toate domeniile și la diverse niveluri și poate fi realizată doar promovând colaborarea interinstituțională eficientă, cooperarea cu partenerii de dezvoltare, instituțiile neguvernamentale locale și internaționale, societate civilă și mass-media.

În acest context, prin Hotărârea de Guvern nr. 152/2023, în vigoare din 28 aprilie 2023, a fost adoptat un nou program de implementare a Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 (cel de-al 2-lea program național), care necesită o abordare comună pentru integrarea conceptului de securitate umană și interoperabilitatea documentelor sectoriale. Programul are drept scop integrarea perspectivei de gen la nivel de politici și practici de securitate și apărare națională, prin sporirea capacităților și a nivelului de interoperabilitate la nivel instituțional a personalului și a instrumentarului tehnic.

Problemele identificate în procesul de elaborarea al Programul includ reprezentarea insuficientă a femeilor în luarea deciziilor la toate nivelurile și în toate procesele, lipsa de reziliență și capacitate a societății civile și a asociațiilor profesionale ale femeilor, conștientizarea și înțelegerea insuficientă a Agendei FPS, și necesitatea unei colaborări interinstituționale mai puternice. Este esențială promovarea angajamentului între Guvern, autorități publice/instituții publice, organizații conduse de femei în sectorul de securitate și apărare, și organizații locale pentru drepturile femeilor, femei activiste și femei formatoare de opinii, voluntare, precum și plasarea Agendei FPS ca proiect politic feminist, subliniind egalitatea de gen și participarea egală în poziții de conducere. Aceasta include integrarea Agendei FPS în politicile de securitate și conștientizarea schimbărilor la nivel societal.

În Republica Moldova, reflectarea rolului femeii în sectorul de securitate și apărare prin mass-media evidențiază o polarizare evidentă legată de aspectele de gen, marcând o fragmentare socială și profesională profundă în societate. Pe deoparte, există o tendință de promovare activă a femeilor în toate procesele și la toate nivelurile sistemului de securitate și apărare, iar pe de altă parte, se observă o reținere și chiar o rezistență la schimbare. Cu toate acestea, libertatea de exprimare în acest domeniu nu se aliniază cu celelalte sectoare, necesitând o abordare diferită, mai sensibilă la gen.

Mesajele publice ale liderilor din domeniul securității și apărării sunt adesea lipsite de sensibilitate față de problemele de gen. Instituțiile sectorului se confruntă cu provocări structurale și organizatorice care împiedică progresul în ceea ce privește incluziunea și solidaritatea, iar lipsa de informație și formare profesională restrânge înțelegerea rolului și a oportunităților pe care femeile le pot aduce în consolidarea păcii.

Pe de altă parte, comunicarea publică privind Agenda FPS este adesea fragmentată și sporadică, lipsind o narațiune coerentă și bine definită a Programului Național de implementarea Agendei FPS pentru anii 2023-2027. Acest lucru duce la o lipsă de claritate cu privire la scopul, activitățile, succesele și valoarea pe care programul le aduce societății și în procesul de abilitare a femeilor. Comunicările externe ale instituțiilor și autorităților sunt predominant reactive, răspunzând la critici frecvente, în loc să inițieze dialoguri proactive. Această abordare reflectă o necesitate urgentă de a contracara stereotipurile și percepțiile eronate privind rolul femeilor în sectorul de securitate și apărare.

Agenda FPS este un concept evolutiv care subliniază importanța unei transformări profunde în sectorul de securitate, necesitând planificarea și executarea sincronizată a activităților în toate domeniile și la diverse nivele, și promovând colaborarea eficientă cu alte instituții, parteneri, societatea civilă și mass-media.

Obiectivul general 6 din cadrul Programului își propune să asigure comunicarea și determină Guvernul să îmbunătățească procedurile de asigurare a transparenței printr-o comunicare eficientă și prin includerea cerințelor minime privind discursurile, consultările și intervențiile sectoriale ce țin de domeniul de securitate și apărare.

În acest context, prezentul document va facilita implementarea Obiectivului 6 și va descrie viziunea privind conceptul de comunicare strategică aplicat pentru promovarea și creșterea vizibilității politicilor Agendei FPS, formularea și explicarea tematicilor cheie în corelație cu problemele existente în sector precum și enunțarea acțiunilor ce urmează a fi îndeplinite pentru realizarea unei strategii de comunicare eficiente și inclusive, sensibile la criteriul de gen.

Secțiunea 2. Scop și obiective

Scopul Concepției este de a prezenta viziunea, obiectivele și instrumentele utilizate pentru a asigura comunicarea eficientă a rolului Agendei FPS în interiorul sectorului de securitate și apărare națională, cât și în afara acestuia.

Concepția abordează comunicarea într-un mod holistic, promovând nu doar obiectivele și rezultatele Programului Național, ci și prezentând impactul pe termen mediu și lung asupra rolului femeilor și fetelor în cadrul sectorului de securitate și apărare. Menirea și procesul de implementare a acestei Concepții rezidă în construcția unei platforme solide de comunicare care să includă: valori și principii, organizare și structură sensibilă la gen, activități, comunicare strategică spre sustenabilitate.

Obiectivele Concepției urmăresc creșterea nivelului de sensibilizare și conștientizare de către publicul țintă a importanței și necesității conjugării eforturilor în vederea creării unui sector inclusiv, participativ și prietenos pentru femeile din sectorul de securitate și apărare.

În particular, obiectivele Concepției sunt orientate către:

Informare

- Sporirea gradului de informare cu privire la Agenda Femeile, Pacea și Securitatea a actorilor implicați în sectorul de securitate și apărare precum și a societății în general.
- Creșterea gradului de conștientizare a importanței și beneficiilor participării femeilor în procesul de asigurare a păcii, a rolului Programului Național și esența acestuia.

Coordonarea comunicării la nivel interinstituțional și național

- Încurajarea coordonării eforturilor de comunicare a tuturor actorilor interesați pentru o comunicare interinstituțională eficientă, inclusiv a participativa.

Advocacy și promovare

- Formularea unui concept unic de promovarea politicilor FPS în cadrul instituțiilor naționale de implementare și în spațiul public al Republicii Moldova.
- Stabilirea tematicilor cheie din perspectiva Programului Național pentru comunicare internă și externă și Agendei FPS.
- Mobilizarea sectorului public (central și local), a sectorului asociativ, mass- mediei, a mediului academic, a cetățenilor, precum și a donatorilor pentru consolidarea eforturilor comune în implementarea Programului Național.
- Evidențierea contribuției și rolului pe care-l joacă femeile la toate nivelurile și în toate procesele sectorului de securitate pe timp de pace sau în gestionarea conflictelor.
- Încurajarea femeilor de a se angaja în organele de poliție, forțelor armate, afacerilor interne, misiunilor de menținere a păcii inclusiv/mai ales în funcții de luare a deciziilor.

Secțiunea 3. Publicul țintă al acestui document/instrument

Acest Document este destinat în special decidenților/-telor și specialiștilor/-stelor care lucrează în cadrul instituțiilor din sectorul securității și apărării și sunt implicați în procesul de implementare a Programului Național privind Agenda FPS.

Instrumentul își propune, de asemenea, să fie util pentru persoanele implicate în supravegherea și promovarea acestui proces: organizațiile societății civile, mass-media, cercetătorii/oarele din mediul academic și activiști/activiste.

Secțiunea 4. Tematici

1. Promovarea egalității de gen ca factor - cheie în domeniul bunei guvernări a sectorului de securitate și apărare. Tematica abordează modul în care egalitatea de gen și sensibilitatea la dimensiunea/perspectiva de gen în politici poate îmbunătăți practicile și dezvoltarea sectorului de securitate și apărare națională.

Exemplu: Studii de caz și analize de politici care arată corelația dintre egalitatea de gen și impactul acesteia asupra proceselor de soluționare a conflictelor, reducerea violenței, inclusiv combaterea discursului de ură și a fenomenului de discriminare.

2. Eliminarea sau reducerea barierelor în calea participării femeilor în sectorul de securitate și apărare națională. Enunțarea și analiza provocărilor și obstacolelor cu care se confruntă femeile în lupta pentru a deveni implicate într-un mod semnificativ în sectorul de securitate și apărare națională.

Exemplu: Organizarea diverselor evenimente (de la discuții în cerc restrâns instituțional - off the record, la dezbateri publice și evenimente la scară largă) pentru a identifica, dezbate și promova soluții ce vizează barierele socio-culturale, instituționale și structurale privind participarea femeilor în sectoare masculinizate, precum afaceri interne, servicii de securitate și apărare. Un element important în acest proces constituie atenția acordată sustenabilității acțiunilor de eliminare a barierelor identificate și dinamica acestora în timp.

3. Promovarea participării active și egale a femeilor la toate nivelurile ierarhice în forțele armate și în structurile de securitate.

Exemplu: Dezvoltarea programelor și inițiativelor care să faciliteze avansarea femeilor în poziții de leadership în domeniul securității. Promovarea politicilor și practicilor care să asigure recrutarea, avansarea și menținerea femeilor în organizații, inclusiv în poziții de decizie. La fel, organizarea evenimentelor educaționale și programe de formare pentru a crește conștientizarea asupra contribuțiilor valoroase pe care femeile le pot aduce la eforturile de consolidare a păcii.

4. Susținerea accesului femeilor la educație și formare în domeniile specifice, tehnice și strategice ale securității și apărării.

Exemplu: Implementarea programelor de mentorat pentru femei în începutul carierei în domeniul securității.

5. Legătura directă (corelație/causation) dintre participarea femeilor, pace durabilă și dezvoltare durabilă. Tematica în cauză explorează interconexiunea dintre implicarea femeilor în procesele de pace, realizarea păcii durabile și atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Exemplu: Organizarea unor ateliere de lucru sau webinare care discută rolul esențial al femeilor din procesele de edificare a păcii și impactul considerării criteriului de gen asupra sustenabilității conceptului de dezvoltare durabilă. Angajarea în transformări pozitive prin aplicarea politicilor de egalitate de gen.

6. Impactul participării femeilor în procesele de negociere și consolidare a păcii. Această tematică dezvoltă argumente privind importanța implicării femeilor în negocieri/în procesele de mediere și transformare a societăților în perioade post conflict.

Exemplu: Elaborarea materialelor informative și prezentarea studiilor de caz sau/și a istoriilor de succes care demonstrează impactul transformativ și pozitiv al finalizării negocierilor de pace datorită participării femeilor.

7. Drepturile femeilor și bărbaților trebuie să fie respectate pe timp de pace, pe timp de conflict și în perioada gestionării crizelor.

Exemplu: Dezvoltarea unor campanii de conștientizare care să sublinieze importanța respectării drepturilor femeilor și bărbaților în toate circumstanțele. Organizarea unor conferințe, dezbateri și workshop-uri pot oferi o platformă pentru a explora problemele specifice legate de drepturile femeilor și bărbaților în diferite contexte, inclusiv în perioade de criză.

8. Rolul educației și sensibilizării în promovarea Agendei FPS. Această tematică subliniază importanța educației și a conștientizării în schimbarea atitudinilor și a percepțiilor despre rolul femeilor în procesele de pacificare, precum și implicarea profesională a acestora în sectorul de securitate și apărare.

Exemplu: Lansarea unei campanii de conștientizare care să includă materiale educaționale pentru diverse trepte ale procesului educațional (școli de profil, gimnazii, licee și universități).

9. Cooperarea internațională și parteneriatele pentru avansarea agendei FPS. Tematica explorează modul în care cooperarea internațională și parteneriatele pot sprijini eforturile Republicii Moldova în implementarea agendei FPS.

Exemplu: Asistență acordată pentru dezvoltarea parteneriatelor cu partenerii de dezvoltare, actorii implicați fie la nivel național sau internațional.

Fiecare dintre aceste tematici are potențialul de a servi drept "fir de aur" în comunicarea strategică, unind diferitele activități și inițiative sub umbrela unui obiectiv comun. Prin explorarea și promovarea acestor tematici, se poate crește conștientizarea și sprijinul pentru Agenda FPS, contribuind astfel la pacea și securitatea durabilă în Republica Moldova. Aceste tematici vor servi drept bază pentru elaborarea ulterioară a nativelor și mesajelor cheie.

Secțiunea 5. Rezultatele dorite/scontate

- Sporirea capacităților și potențialului instituțiilor din sectorul de securitate și apărare precum și a instituțiilor aferente de a promova mesaje și a implementa eficient strategii de comunicare strategică atât la nivel interinstituțional, cât și în procesul de comunicare externă (publicul larg, parteneri de dezvoltare, etc.). Rezultatul dorit este o gestionare fluidă și profesională a comunicării, care să asigure transmiterea eficientă a mesajelor instituționale.
- Crearea unei narațiuni instituționale privind Agenda FPS, care să evidențieze relevanța și valoarea acesteia pentru societatea moldovenească. Deschiderea sectorului de securitate și apărare pentru comunicare cu publicul larg prin comunicare transparentă și eficientă.
- Stabilirea și menținerea unui dialog constructiv cu toți actorii relevanți, inclusiv cu societatea civilă, partenerii internaționali și alte instituții guvernamentale.
- Promovarea unei culturi organizaționale care să țină cont de înțelegerea și acceptarea comună a principiilor și valorilor Agendei FPS: sprijinul pentru diversitate, egalitate de gen, politici antidiscriminatorii și cooperare.
- Un mediu de lucru mai inclusiv și tolerant, cu un angajament instituțional sporit pentru respectarea drepturilor, accesului egal și echitabil la diverse poziții

Secțiunea 6. Audiențe și efect

Analiza grupurilor țintă este esențială în elaborarea și implementarea unei strategii eficiente de comunicare pentru promovarea Agendei Femeile, Pacea și Securitatea (FPS) în Republica Moldova.

La nivel instituțional:

- Personalul instituțiilor vizate. Acest grup include angajați (femei și bărbați) din toate nivelurile ierarhice ale instituțiilor de sector. Comunicarea cu acest grup urmează să fie de tip educațional și informativ, accentuându-se importanța egalității de gen și integrarea perspectivei de gen în toate activitățile sectorului de securitate și apărare națională. Scopul este de a crește conștientizarea și înțelegerea esenței agendei FPS și de a încuraja aplicarea practicilor inclusive în activitățile zilnice.
- Reprezentanții instituțiilor de stat implementatoare ale PNA-ului privind FPS. Acest grup joacă un rol crucial în implementarea politicilor și strategiilor naționale per ansamblu. Comunicarea cu această categorie de beneficiari trebuie să fie strategică și orientată către acțiune, furnizându-le resursele necesare și susținere pentru a realiza obiectivele PNA.

Persoanele ce reprezintă Punctele Focale de Gen - Persoanele responsabile pentru promovarea și monitorizarea aspectelor legate de gen în cadrul organizațiilor/instituțiilor pe care le reprezintă. Comunicarea cu această categorie urmează a fi orientată către consolidarea capacităților și partajarea celor mai bune practici. Identificarea și crearea platformelor pentru realizarea unui schimb de idei și experiențe întru facilitarea și implementarea eficientă a agendei FPS.

La nivel național:

- Publicul larg (femei, fete, băieți și bărbați) Comunicarea cu acest grup urmează să fie de tip educațional și informativ, accentuându-se importanța egalității de gen și integrarea perspectivei de gen în toate aspectele socio-culturale, economice, despre importanța tratării tuturor persoanelor cu respect și echitate, indiferent de gen. Evidențierea mesajului - *Egalitatea de gen nu înseamnă doar beneficii pentru femei, ci aduce avantaje întregii societăți, contribuind la progres, inovație și stabilitate, încurajarea unei perspective critice față de stereotipurile de gen și promovarea diversității în toate aspectele vieții.*
- Femeile și fetele din instituțiile de învățământ general și de profil. Schimbarea mentalității și împuternicirea femeilor și fetelor se face de la o vârstă fragedă, prin intermediul și cu ajutorul unor mentori carismatici. Astfel, definirea, dezvoltarea și implementarea unor campanii de informare pentru femeile și fetele din instituțiile de învățământ general și de profil atât la nivel de liceu, cât și universitar, este esențială. Utilizarea tehnicilor de comunicare caracteristice pentru diversele categorii de vârstă și profil instituțional, identificarea mentorilor și a promotorilor agendei de egalitate de gen reprezintă un important atu.
- Partenerii de Dezvoltare - organizațiile internaționale, actorii guvernamentali și neguvernamentali străini ce joacă un rol important în promovarea agendei de egalitate de gen, dezvoltarea și promovarea agendei Femeia, Pacea și Securitatea, precum și combaterea discriminării. Stabilirea contactelor, dezvoltarea parteneriatelor și antrenarea în diverse tipuri de cooperări ce au la bază implementarea agendei FPS și PNA.

Pentru fiecare grup țintă, este esențial să se identifice canalele de comunicare cele mai eficiente și să se dezvolte mesaje personalizate care să răspundă nevoilor și intereselor specifice.

Secțiunea 7. Campanii de informare și promovare

Activitățile de informare cheie pentru a sprijini acest program sunt:

- Comunicări interne instituționale (seminare, instruirii, mese rotunde, materiale informative, briefinguri etc)
- Materiale informative și publicitare, comunicate de presă, buletine informative, printuri, broșuri, infografice, articole promoționale, etc)
- Instrumente offline de comunicare, precum și evenimente publice educative (lecții, seminare, conferințe, instruirii) și de sensibilizare (flashmob-uri, concursuri)
- Angajamentul digital. Utilizarea tehnologiei și mediilor sociale: folosirea platformelor online și rețelele de socializare pentru a distribui mesajul.
- Implicarea mass-media: Producție media și mijloacelor media, precum spoturi TV, radio, afișe și rețele de socializare, pentru a difuza mesajele- cheie, video-uri, infografice și alte forme de conținut vizual pot ajuta la transmiterea mesajelor într-un mod accesibil și captivant.

Acronime

FPS – Agenda Femeile, Pacea și Securitatea

PNA privind FPS - Programul Național privind implementarea Rezoluției Consiliului de Securitate al ONU 1325 privind Femeile, Pacea și Securitatea pentru anii 2023-2027

UE - Uniunea Europeană

Notă: Opiniile din acest material nu reflectă în mod necesar poziția Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), a Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO) sau a UN Women Moldova.

Materialul este realizat în cadrul proiectului ACADEMIA DE SECURITATE, ediția: „Securitatea umană & Femeile, Pacea și Securitatea”, implementat de Platforma pentru Inițiative de Securitate și Apărare și finanțat prin intermediul unui grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu suportul Biroului pentru Afaceri Externe, Commonwealth și Dezvoltare al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (FCDO).